

Шест деценија 250. ракетне бригаде за ПВД

СНАЖНИЈИ НЕГО ИКАДА ПРЕ

Јединствени по задацима које обављају и средствима којима располажу, сигурни у ниво оспособљености и спремности да одговоре и највећим изазовима, у бригади истичу да су свесни угледа и поштовања који уживају, али и задатака који су пред њима

Пише Душан ГЛИШИЋ

Од краја 20. века међу најомиљеније јединице Војске Србије, поред тенковских и артиљеријских, свакако се убраја и једна противваздухопловна – славна 250. ракетна бригада за ПВД, која је током отпора агресији НАТО-а учинила наизглед немогуће. Њени припадници, иако први на удару непријатељске авијације, одолевали су свих 78 дана агресије и оборили два нај-

савременија авиона, од којих је један сматран неуништивим и последњом речју стелт технологије. Захваљујући својим „сведићим радарским очима” и убојитим ракетама, али и доследној примени мера заштите, ракетни дивизиони 250. ракетне бригаде за ПВД све до краја агресије остали су велика опасност за НАТО авијацију.

За све који знају историју те моћне бригаде, намењене за противваздухопловну одбрану важних привредно-економских и административно-политичких објеката, територије и снага

Војске Србије од извиђања и дејства из ваздушног простора, њен успех у одбрани неба над Србијом није било изненађење.

НОСИЛАЦ ВАТРЕНЕ МОЋИ

Формирана 1962. године као 250. ракетни пук, опремљена ракетним системом С-75 „двина”, једним од најсавременијих тога доба, јединица је била намењена за одбрану главног града. Увођењем у употребу ракетног система „нева” и формирањем нових дивизиона 1982. године, једи-

ница је преформирана у ракетну бригаду. Следећи преломни тренутак био је улазак јединица наоружаних ракетним системом „куб” у састав бригаде, током 2007. године.

Данас је 250. ракетна бригада за ПВД носилац ватрене моћи у систему ПВО, намењена за заштиту суверенитета ваздушног простора Републике Србије и припрему и извођење дефанзивне операције противваздухопловне одбране. Говорећи о почецима и развоју ракетних јединица ПВО код нас, командант 250. ракетне бригаде за ПВД бригадни генерал Тиосав Јанковић рекао је да је тадашње државно и војно руководство визионарски уочило потребу да се у оружане снаге уведу ракетне јединице ПВО.

– Изабран је ракетни систем С-75 „двина”, у том тренутку један од најсавременијих ракетних система, већ потврђен успешним обарањем У-2 над Совјетским Савезом. Људство је упућено на усавршавање и преобуку у Совјетски Савез, средства ратне технике почела су да пристижу већ током 1962. године, формиран су први дивизиони, а 250. ракетни пук ПВО убрзо је постао окосница даљег развоја ракетних јединица. Опремањем новим ракетним системом „нева” повећао се број дивизиона и унапређене борбене могућности. У том периоду бригада је тесно сарађивала и са Ракетним школским центром, стационираним у Батајници, у коме су школовани и усавршавани врхунски стручњаци. Синергија јединице и школског центра омогућила је да школујемо стручан кадар, који је успешно употребљавао средства ратне технике, али и био способан да ремонтује ракетне системе који нису изворно наши, па чак и да их модернизује. Био је то изузетно висок ниво познавања неког иностраног средства ратне технике. У техничком и технолошком смислу ниједан систем, подсистем или склоп за нас није био тајна, сведочи генерал Јанковић, додајући да је повезаност људи и технике у 250. ракетној бригади омогућила ефикасно извршавање и најсложенијих задатака, чак и условима беспопштедне агресије и разарања 1999. године.

Командант 250. ракетне бригаде за ПВД бригадни генерал Тиосав Јанковић

ДОКАЗАНА СПРЕМНОСТ ЗА ИЗВРШАВАЊЕ СВИХ ЗАДАТАКА

У саставу 250. ракетне бригаде за ПВД данас је поред командне батерије и шест ракетних и самоходних ракетних дивизиона, чија је ватрена моћ, а посебно обученост припадника, доказана и на бројним бојевим гађањима у Бугарској, на полигону „Шабла” на Црном мору. Задаци које извршава, посебно у првој мисији Војске Србије, јасно сведоче о њеном значају и због чега је јединствена. То су пре свега контрола и заштита ваздушног простора и одвраћање од агресије ваздухопловним снагама у миру и противваздухопловна одбрана важних привредно-економских и административно-политичких центара, територије и снага Војске Србије у рату.

Оно што традиционално одликује припаднике 250. ракетне бригаде јесте висок ниво стручно-специјалистичке обучености и изражена повезаност људства и средстава ратне технике. Ниво исправности средстава којима располажу изузетно је висок, чиме се с правом поносе. У јединицама бригаде реализују се индивидуална и колективна обука професионалног и резервног састава, као и обука војника на добровољном служењу

војног рока. Бригада пружа помоћ и у настави кадета Војне академије на студијском програму Војноелектронско инжењерство. Оно што последњих година истичу као највернији показатељ достигнутог нивоа обуке свакако су бојева гађања циљева у ваздушном простору, реализована на полигону „Шабла” у Бугарској.

– Све до почетка деведесетих година живот и рад у бригади су били уобичајени и саткани од обуке, вежби и бојевих гађања. У том периоду извршено је 13 бојевих гађања, што у СССР-у, што на тадашњем нашем полигону на рту Камењак, крај Пуле. Због чињенице да је организација бојевих гађања јако сложена и да се не реализују тако често, бојева гађања су најблиставији догађаји у историји бригаде, али и најупечатљивији тренуци у каријери сваког ракеташа. Памте се имена људи који су учествовали на гађањима и успешно оборили мете, јер такви успеси сведоче о обучености и мајсторству, јачају веру у јединицу и средства којима располажемо. Успеси ранијих генерација препричавају се и постају репери за млађе ракеташе који сведоче и о својим успесима на гађањима.

У последњој деценији 20. века били смо ускраћени за тај драгоцен доживљај, да бисмо 1999. године, нажалост у неким другим условима, успешно реализовали и знатно сложенија бојева гађања. Тада смо, упркос размерама агресије и интензитету ваздушних напада, свакодневно дејствујући и маневришући, успели да извршимо задатак и сачувамо већину наше технике. Цена коју смо платили је висока – 28 наших припадника дало је свој живот за одбрану отаџбине. Спомен-обележја подигнута у нашим касарнама и на местима погибије, обележавања годишњица погибија, портрети погинулих хероја у спомен-соби јединице и бригада о њиховим породицама говоре о сталним настојањима да сачувамо успомену на наше хероје.

У првој деценији 21. века опет смо имали паузу у реализацији бојевих гађања, да бисмо 2010. године на полигону „Шабла” на Црном мору поно-

ОДЛИКОВАЊА

Важан период у историји 250. ракетне бригаде за ПВД је 1999. година, када је учествовала у одбрани земље од агресије НАТО. Припадници бригаде се тог периода сећају с поносом, али и с тугом и евоцирањем успомена на 28 припадника ракетних јединица који су дали своје животе бранећи отаџбину на ватреним и радарским положајима широм Србије.

За постигнуће резултате и допринос у одбрани земље, јединица је 2000. године одликована највећим ратним признањем – Орденом народног хероја. Бригади је 2004. године патријарх српски Павле доделио Грамату, а 2015. одликована је Златном медаљом за заслуге. Поводом 60 година од формирања, 250. ракетна бригада за ПВД одликована је Орденом белог орла с мачевима 3. степена.

ПРЕЛОМНИ ДОГАЂАЈ

Опремање ракетним системом ФК-3 за 250. ракетну бригаду за ПВД је још један преломни тренутак, а за њене припаднике велики изазов. Као и пре шездесет година тај догађај у историји јединице може се, према речима њеног команданта бригадног генерала Тиосава Јанковића, описати визионарском поруком и захтевом пуковника Стевана Роглића, првог команданта 250. ракетног пука ПВО: „Историја 250. ракетног пука треба да буде исписана напорима и пожртвованим радом војника и старешина, који несебично улажу себе у његово стварање и оспособљавање за извршење задатака ПВО наше земље. Она представља њихов живот, дело и понос на историју која треба да послужи стварању традиција на којима ће се васпитавати младе старешине.”

во реализовали бојево гађање циљева у ваздушном простору, ту својеврсну круну наше обуке, истакао је генерал Јанковић.

РЕОРГАНИЗАЦИЈЕ – ОДГОВОРИ НА ЗАХТЕВЕ ВРЕМЕНА

Почетком 2007. године извршена је комплексна реорганизација Ваздухопловства и противваздухопловне одбране Војске Србије, која је захватила и 250. ракетну бригаду. У састав бригаде, поред јединица које су до тада биле у њеном саставу, ушле су и јединице из три самоходна ракетна пука, наоружана ракетним системом „куб”, а зона одговорности проширена је на целокупну територију Републике Србије. У годинама које су следиле, упркос све старијој техници, одсуству ремонта и ретким набавкама резервних делова, припадници бригаде успевали су да основна средства одрже у потпуно исправном стању и сачувају оперативну употребљивост свих ватрених јединица. У том периоду довршена је и модернизација станице за вођење ракете „нева” и започета модернизација ракетног система ПВО „куб” и осматрачких радара П-12.

– Одржавајући континуитет у обуци, у последњој деценији учествовали смо на бројним вежбама, тактичким увежбавањима и приказима дела оперативних способности Војске, који су представљали својеврсне провере нивоа припремљености нашег људства

и технике. Томе су служила и редовна контролно-тренажна гађања, а наша обука у претходних 12 година крунисана је успешним извршењем шест бојевих гађања циљева у ваздушном простору ракетним системом ПВО „нева” и „куб” на полигону „Шабла” у Бугарској – каже генерал Јанковић.

ГАЂАЊА ЗА ПОНОС

Од првог бојевог гађања циљева у ваздушном простору, реализованог 2010. године, па све до данас то је један од тежишних задатака припадника бригаде, за који се сваки пут припремају озбиљно и с пуно елана. После више од две деценије паузе прво мирнодопско бојево гађање циљева у ваздушном простору представљало је велики изазов за бригаду, па се селекцији и припреми људства и ракета пришло веома озбиљно и одговорно.

– У Бугарску су тада упућена 42 припадника бригаде, са пет ракета „нева” и четири ракете „куб”. Непосредна припрема за реализацију бојевог гађања спроведена је на полигону „Шабла” и обухватала је подешавање технике, припрему ракета, прораду мера безбедности и алгорита гађања, као и проверу електромагнетне компатибилности и увежбавање борбених послуга. Све смо то обавили с много пажње, тако да у одсудном тренутку не буде изненађења. Прилику да изврше гађање добиле су борбене послуге 2. ракетног дивизиона и 230. самоходног ракетног дивизиона. Пла-

Достигнут ниво обуке потврђује се извођењем бојевих гађања циљева у ваздушном простору на полигону „Шабла” у Бугарској на Црном мору

нирано је и да се изврши гађање три падобранске мете СПМ-100, али због неповољних метеоролошких услова носач мета, авион Су-25, није полетео, па је одлучено да послуге гађају парчад лансиране ракете „волхов” В-755, која је експлодирала на висини од 11 километара и даљини 16 километара. Радарски видљиве остатке мете или њен највећи део – маршевски мотор, откривале су и захватале наше борбене послуге и дејствовале по њима. На тај начин лансиране су три ракете В-755. Лет и експлозије наших ракета испраћени су с великим одушевљењем. Још једном је потврђена изузетна оспособљеност на-

ОБУКА И ВЕЖБЕ

Висок ниво обучености појединаца и послуга, као и команди и јединица у целини, јесте императив у раду 250. ракетне бригаде за ПВД. Потребна знања се увежбавају и практично потврђују на бројним увежбавањима, тактичким и здруженим тактичким вежбама и приказима по плану Генералштаба Војске Србије, Команде Ратног ваздухопловства и противваздухопловне одбране и Команде Копнене војске. Током 2019. и 2021. године 250. ракетна бригада за ПВД учествовала је на заједничким вежбама снага ПВО Војске Србије и Ваздушно-космичких снага Оружаних снага Руске Федерације, када је реализовано и прво бојево гађање циљева у ваздушном простору АРС „панцир С-1” на полигону „Пасуљанске ливаде”.

ших борбених послуга, спремност за реаговање у новим и непознатим ситуацијама, као и исправност и поузданост наших ракета – сећа се генерал Јанковић и сам учесник тог гађања, као мајор и командант 2. ракетног дивизиона.

Тада постигнути резултати, као и потреба да и друге јединице 250. ракетне бригаде осете драж бојевог гађања и ватреним крштењем провере достигнути ниво оспособљености, утицали су на одлуку да се с том праксом настави све до данас. Као посебно, каже генерал Јанковић, истиче се бојево гађање 2019. године, када су, поред борбених послуга 2. ракетног дивизиона и 310. самоходног ракетног дивизиона, на гађању ЛПРС С-2М учествовали и припадници других јединица Војске Србије, међу њима и петорица из 250. ракетне бригаде.

– Ведро небо тог 12. јуна, брза реакција наших послуга, импресивне путање ракета и ефекти дејства по метама, оставили су изузетан утисак на све присутне. На прву падобранску мету СПМ-100 дејствовала је једном ракетом борбена послуга 2. ракетног дивизиона и погодила мету. После тога, на другу мету дејствовале су са по једном ракетом обе самоходне ракетне батерије „куд”, при чему су обе ракете правилно вођене и експлодирале у рејону циља, исписујући путање у облику срца. По завршетку гађања захваћен је остатак прве мете који је брзо пропадао и на њега лансирана ракета. Због мале висине циља вођење ракете било је методом „мале ви-

МИРОВНЕ ОПЕРАЦИЈЕ

Поред реализације задатака из прве мисије Војске Србије, припадници 250. ракетне бригаде за ПВД своја знања и способности потврђују и ван граница наше земље, учествујући у изградњи и очувању мира у свету. До сада су припадници бригаде учествовале у мултинационалним операцијама UNMIL у Либерiji, UNIFIL у Либану и UNFICYP на Кипру, као и у мултинационалној интегрисаној мировној мисији MINUSCA у Централноафричкој Републици. Ма где били и ма које дужности обављали, припадници јединице показују висок ниво оспособљености, знања и одговорности.

САРАДЊА С ЦИВИЛНИМ СТРУКТУРАМА

Ради стварања што повољнијих услова за живот и рад и реализацију наменских задатака, 250. ракетна бригада за ПВД сарађује са многобројним цивилним структурама, институцијама и појединцима. У њеној територијалној надлежности су подручја Крагујевца и Јагодине, као и територије општина Аранђеловац, Баточина, Велика Плана, Кнић, Лапово, Рача, Рековац, Смедеревска Паланка и Топола.

Сваке године на основу одобреног Плана пројеката и активности цивилно-војне сарадње реализују се активности „Цивилно-војна патрола”, „Војни лекар на селу” и „Отворени дан”.

сине”. У почетном делу лета ракете јасно се видело „издизање” путање, а затим пропадање и експлозија бојеве главе ракете у непосредној близини остатка СПМ-100 на висини 1.000 метара, што је изазвало одушевљење свих присутних на полигону – рекао је бригадни генерал Тиосав Јанковић.

ОПРЕМАЊЕ НАЈСАВРЕМЕНИЈИМ РАКЕТНИМ СИСТЕМИМА

Учешћем у изради бројних студија и модела опремања свих тих година у 250. ракетној бригади за ПВД допринесли су напорима надлежних у пла-

ДАНИ РОДА И ЈЕДИНИЦЕ

У знак сећања на 30. септембар 1915, када је Радоје Рака Љутовац с Метиног брда код Крагујевца модификованим топом оборио први непријатељски авион, обележава се Дан рода артиљеријско-ракетних јединица за противваздухопловна дејства. Као највећа артиљеријско-ракетна јединица за ПВД у Војсци Србије, 250. ракетна бригада носилац је обележавања Дана АРЈ за ПВД.

Јединица обележава и свој дан, 24. новембар, у спомен на дан када је 1962. године формиран 250. ракетни пук ПВО. Тога дана сусрећу се генерације ракеташа, активни и пензионисани, бивши и садашњи припадници тог састава Војске Србије, породице погинулих хероја, као и бројни пријатељи и поштоваоци бригаде. Бригада је 27. марта 2019. обележила и двадесетогодишњицу од обарања „невидљивог“ стелт бомбардера F-117A, што је и највећи ратни успех у историји јединице.

нирању развоја и опремања артиљеријско-ракетних јединица за ПВД. Конкретних корака у опремању није било све до 2018, када је донета одлука о набавци артиљеријско-ракетног система за противваздухопловна дејства „панцир С-1“. Командант 250. ракетне бригаде за ПВД бригадни генерал истиче да је тридесетак припадника јединице, на Видовдан 2019. године, упућено у Руску Федерацију на преобуку за нови артиљеријско-ракетни систем.

– Теоријски део обуке започео је 1. јула, а завршен је комплексним испитом и свечаном доделом диплома и сертификата у Центру за припрему специјалиста „КБП Тула“. Обука је успешно окончана бојевим гађањем циљева у ваздушном простору од 5. до 7. фебруара 2020. на полигону „Ашулук“ у Руској Федерацији. Све послуге борбених возила успешно су дејствовале и уништиле додељене мете, беспилотне летелице и ракете мете. Остало је записано да је прво успешно дејство АРС „панцир

С-1“ извршила послуга коју су чинили поручник Слободан Дабижљевић и старији водник прве класе Бранислав Рашић, који су 5. фебруара 2020. године у 12.01 часова уништили беспилотну летелицу Е-95.

Само неколико дана касније отпочела је испорука АРС за ПВД „панцир С-1“. Током марта реализоване су све активности које су се односиле на пријем технике. На дан када се, с разлогом, слави највећи ратни успех 250. ракетне бригаде, 27. марта, 2. ракетни дивизион за ПВД преформиран је у 3. ракетни дивизион, чиме му је враћено славно име, а 1. ракетна батерија „нева“ пренаоружана је и преформирана у артиљеријско-ракетну батерију за ПВД „панцир С-1“. Период од 2020. године обележен је увођењем у оперативну употребу АРС за ПВД „панцир С-1“, ремонтом и одржавањем ракетних система за ПВД „нева“ и „куб“, интензивним вежбовним активностима и бојевим гађањима из свих ракетних и артиљеријско-ракетних система за ПВД у наоружању бригаде.

Током 2022. направљен је и други велики корак у опремању новим ракетним системом за ПВД. Бројне активности у Министарству одбране и Војсци Србије, усмерене ка осаврењавању противваздухопловне одбране и реализоване у претходних неколико година, завршене су испоруком ракетног система ФК-3.

– Тако је остварена вишедеценијска жеља свих ракеташа – да 250. ракетна бригада буде наоружана системом великог или продуженог средњег домета. Тиме су знатно повећани зона дејства бригаде, број ватрених јединица и број циљних канала, проширен је спектар могућих циљева и остварен значајан техничко-технолошки искорак. Нови ракетни системи за ПВД условили су и промене у организацији Бригаде, доктринарном приступу и систему обуке – истиче бригадни генерал Тиосав Јанковић.

Савремене ваздухопловне снаге карактерише динамичан развој и увођење у употребу новог наоружања и војне опреме, уз непрекидан процес

модернизације постојећих, већ проверених система наоружања. У последње време озбиљну претњу из ваздушног простора представљају беспилотне летелице, које су због својих карактеристика изузетно опасне и погодне за извођење појединачних и масовних напада. Прилагођавајући се новим изазовима, командант 250. ракетне бригаде за ПВД бригадни генерал Тиосав Јанковић каже да је одговор на нове претње садејство „ватре и електронике“. Све наведено недвосмислено одређује место и улогу савременог система противваздухопловне одбране, који мора бити способан да обезбеди превласт у ваздушном простору, као предуслов успешног извођења савремених операција.

Опремање савременим ракетним и артиљеријско-ракетним системима учињен је значајан корак ка достизању поменутог циља. Припадници бригаде који су завршили преобуку веома успешно су савладали нове системе и потпуно су спремни за њихову употребу, рекао је генерал Јанковић.

– Свесни смо да нас опремање новим системима чини привилегованим у систему одбране. То нас обавезује да и у наредном периоду улажемо максималне напоре у реализацији свих задатака. Истичем да у реализацији наших задатака имамо пуну подршку Команде РВ и ПВО, као и свих организационих целина Министарства одбране и Генералштаба Војске Србије. Бригада, такође, остварује изузетну сарадњу са осталим јединицама РВ и ПВО и другим саставима Војске Србије, посебно приликом реализације заједничких увежбавања и здружених вежби. С обзиром на успостављени систем рада у јединици, стручност и морал наших људи, изграђене кодексе у раду и понашању наших припадника, сигуран сам да ћемо и наредном периоду с пуно самопоуздања и вере у снагу и спремност бригаде моћи да кажемо да за нас нема немогућег задатка и изазова с којим нећемо моћи успешно да се суочимо – јасан је бригадни генерал Тиосав Јанковић. |

Фото-репортери МЦ „Одбрана“